

МИСТЕЦЬКІ ЮВІЛЕЙНІ УЗАГАЛЬНЕННЯ

УДК 78.071.1

Ольга Попович

ВІДЗНАЧЕННЯ В ПОЛЬЩІ 200-РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ О. МИХАЙЛА ВЕРБИЦЬКОГО

У статті здійснено огляд життя і творчості автора національного гімну України – Михайла Вербицького, ювілей якого широко відзначався в Україні й світі. Зокрема, проаналізовані ряд заходів з нагоди ювілею в Польщі протягом 2015 р.

Ключові слова: Михайло Вербицький, національний гімн, українці Польщі, Перемиська єпархія, концерти, конференція.

Михайло Вербицький – греко-католицький священник, композитор, співак, актор, гітарист. Видатна заслужена постать української Церкви і культури, яка була роками призабута в часах тоталітарної системи. Виникнення української незалежної держави спричинилося для відновлення і прославлення імені отця Михайла Вербицького, першочергово, як автора музики до тексту Павла Чубинського «Ще не вмерла Україна». У незалежній Україні національний гімн Вербицького та Чубинського посів належне місце. Сталося це поетапно. 15 січня 1992 року Верховна Рада України затвердила тільки музичну редакцію Державного Гімну (на офіційних заходах звучала музика Вербицького без рядків Чубинського). Через 11 років, 6 березня 2003 року, Верховна Рада України

ухвалила Закон «Про Державний Гімн України», в першій статті якого зазначено, що це – національний гімн на музику Михайла Вербицького зі словами першого куплету та приспіву твору Павла Чубинського [5]. У 2013 році в конкурсі на найкращу музику до державних гімнів, проведеному через ЮНЕСКО, гімн України отримав найвищу оцінку [3].

Михайло Вербицький народився 4 березня 1815 року в селі Явірник Руський, а помер 7 грудня 1970 року в селі Млини біля Радимно на Перемищині. З нагоди 200-сотної річниці від дня народження 37-ма сесія Генеральної конференції ЮНЕСКО схвалила включити до Календаря пам'ятних дат ЮНЕСКО 2015 рік ювілейним українського композитора [2].

Цей ювілейний рік почався для українців Польщі 28 лютого 2015 р. святкуваннями в Явірнику Руському, який, як звичайно, відвідали учасники з Польщі та України. Архієрейську Літургію очолив владика Євген (Попович), а співав хор зі Львова [10].

Центральні святкування розпочалися в Млинах біля Радимно, де похоронений М. Вербицький, який довгі роки був там парохом. На могилі, що біля старинної дерев'яної церкви, заходом української громади і членів студентського хорового товариства «Бандурист» зі Львова, побудований у 1934 році пам'ятник. Над пам'ятником у 2004 році запроєктовано, львівським архітектором Іваном Коваленком, пантеон, якого будівельно-технічний проект виконали польські фахівці (майстерня архітектора Ю. Левосюка, інженера В. Яськовського). 12 квітня 2005 року цей прекрасний дар Львів'ян, відкрив президент України Віктор Ющенко, а посвятив Митрополит Перемисько-варшавський кир Іван (Мартиняк) [7]. До цього магічного місця від 4 березня 1990 року приїжджають, як прочани, українці з цілого світу, а особливо з Польщі й України.

4 березня 2015 р. в присутності представників Церкви, державних влад України і Польщі, багатьох організацій та численно зібраних громадян – українців і поляків, відправлено на могилі композитора Панахиду, яку співав зведений хор (Український чоловічий хор «Журавлі», перемиський Катедральний хор, Жіночий камерний хор «Намісто» і Молодіжний хор ім. о. Михайла Вербицького) під диригуванням Ярослава Вуйціка. Панахиду очолив Глава УГКЦ Блаженіший Святослав. В офіційних промовах представники багатьох середовищ підкреслили неочінену роль і виняткову постать Михайла Вербицького. На закінчення духові оркестри з Польщі (дир. Ян Ласкажевський) і України зіграли гімни обох держав [9].

© Попович О., 2015.

Після офіційної частини відбувся концерт хорової музики у виконанні запрошених з України хорів – Стрийський муніципальний камерний чоловічий хор «Каменярь» та Хор ім. Павла Чубинського з Борисполя.

У вечорі того дня в перемиському греко-католицькому Архикафедральному Соборі у присутності глави УГКЦ – Блаженішого Святослава та представників духовенства, влади і численної публіки, прозвучав урочистий ювілейний концерт хорової музики о. Михайла Вербицького. Виступили: Український чоловічий хор «Журавлі», Жіночий камерний хор «Намисто» і Молодіжний хор ім. о. Михайла Вербицького. Концерт розпочали об'єднані хори (дир. Ярослав Вуйцік) твором «Буди ім'я Господне». Молодіжний хор ім. о. Михайла Вербицького (дир. Ольга Попович) виконав чотири частини Літургії: «Свят, свят, свят», «Іже Херувими», «Тебе поєм», «Аллилуя». Причасник – «Хваліте Господа» і «Слава Єдинородний Сине» прозвучав у виконанні Жіночого камерного хору «Намисто» (дир. Ольга Попович). Український чоловічий хор «Журавлі» (дир. Ярослав Вуйцік) проспівав ряд церковних творів – «Величай – Задостойник Різдва», «Причасник на Рождество Хртстове», «Святий Боже», «Отче наш», «Достойно єсть», «Сотвори Господи» та один світський на слова Володимира Стебельського – «На погибель». Концерт закінчили об'єднані хори державним гімном України. Вступне слово про о. М. Вербицького виголосила музикознавець професор Любов Кияновська з Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка, а концерт вели перемишляни Ірина Спольська і Богдан Попович [8]. Під час концерту відбулася презентація нового видання «Літургії для чоловічого хору» о. Михайла Вербицького (редактори видання – Володимир Пилипович і Юрій Ясіновський).

26 березня 2015 р. молодь Перемишля віддала честь М. Вербицькому у формі концерту який пройшов у залі Культурного центру. Виступили учні Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 ім. М. Шашкевича, Комплексу Державних музичних шкіл у Перемишлі та гості з Борисполя. Хорову програму – державний гімн України, «Свят, свят, свят», «Іже Херувими», «Тебе поєм», «Аллилуя» виконав Молодіжний хор ім. о. Михайла Вербицького (дир. Ольга Попович). Сольні твори: «Думка», «Милий», «Пазя до Івана», «Щасливий супруг» і «Погулянка», підготувала Ольга Попович з ученицями музичної школи (Натля Хома, Катажина Врубель, Магдалина Кузьмяк, Оксана Романець). Фортепіанну партію виконав учитель Перемиської музичної школи – Марцін Каспшик. Вірші читали учні «Шашкевичівки» та учениці – гості з Борисполя. Мультимедійну презентацію про М. Вербицького підготувала Анна Смолинчак-Багінська.

Пам'ять Вербицького відзначили організатори і учасники 49 Дитячого фестивалю української культури, який проведено у днях 16–17 травня в Ельблонзі на півночі Польщі. Інавгураційний концерт розпочав хор ім. о. Михайла Вербицького національним гімном України та рядом церковних творів композитора. 17 травня хор відспівав Святу Літургію у греко-католицькому Соборі в Гданську, яка була частиною подій пов'язаних з роковинами М. Вербицького [8]. Молодіжний хор ім. о. Михайла Вербицького брав також участь у ювілейних святкуваннях в Улючі, де 24 травня 2015 р. співав Архиерейську Літургію, яку очолив Владика Євген (Попович) [6].

До відзначення ювілею організатори залучили також вокально-інструментальний дует: Ольга Попович – сопрано та Лешек Сушицкі – гітара. У програмі їхніх концертів солоспіви з гітарою та сольні гітарні твори з унікальної збірки М. Вербицького «Quitarre №16». Концерти дуету відбулися: 20 червня у Зеленій Гурі, 21 червня у Вроцлаві, 5 вересня у Слупську та Лебі, 6 вересня у Гданську [8].

7 серпня в рамках «XV Міжнародного Перемиського Фестивалю Салезіянське Музичне Літо 2015» з концертом церковної музики виступив Чоловічий вокальний ансамбль «КАЛОФОНІЯ» зі Львова у програмі якого прозвучав ряд творів Вербицького: «Отче наш», «Іже Херувими», «Свят, свят», «Аллилуя», «Слава Єдинородний» та «Ангел вопіяше» [8].

Окремим заходом є виставки про життя і творчість М. Вербицького, які збагачують вищезгадані музичні події. Греко-католицька Консисторія в Перемишлі організувала документальну виставку відкриту 3 березня, авторства директора Архiepархiального архiву Богдана Білого [1]. Документальну виставку збагатили «ікони-тіні» авторства Малгожати Давидок виконані на оригінальних дошках з церкви в Млинах в якій о. М. Вербицький був парохом. Дошки збереглися після ремонту церкви. Тоді теж відкрито в Народному домі у Перемишлі другу виставку «200 років від дня народження о. Михайла Вербицького» підготовлену Об'єднанням українців у Польщі. Ця виставка експонується в багатьох місцевостях Польщі при нагоді концертів та як окремий захід.

З ювілеєм пов'язані й наукові події. 18 квітня відбулася Міжнародна науково-популярна конференція до 200-річчя з дня народження о. Михайла Вербицького автора мелодії гімну України – «о. Михайло Вербицький і його епоха». Реферати: Ігор Скочиляс – «Перемиська єпархія в часи о. Михайла Вербицького», Мирослава Новакович – «Музика як рушійна сила галицького культурного відродження першої половини XIX ст.», Олександр Козаренко – «Стильові прозріння Михайла Вербицького», Віктор Камінський – «Проблеми редагування та виконання музики до театру Михайла Вербицького», Анна Сіцяк – «Українські друкарні у Перемишлі в середині XIX століття», Люба Кияновська – «Образи і символи Михайла Вербицького в сучасній Україні», Ольга Попович – «Михайло Вербицький в житті українців перемиської землі після Другої світової війни», Юрій Ясіновський – «Творча спадщина Михайла Вербицького у контексті історичної тягlosti: минуле, його доба, сьогодні», Лешек Сушицкі – «Посібник гри на гітарі Михайла Вербицького» [8]. Матеріали конференції видано у часописі «Перемиські Архиепархіяльні Відомості», рік XII. Ч. 17, 2015.

У жовтні 2015 р. у Гіжицьку відбудеться Міжнародна науково-популярна конференція «Михайло Вербицький – творець державного гімну в історії і сучасності України», на якій з доповідями виступлять науковці з України і Польщі: Любов Кияновська – «Доля творчості Михайла Вербицького у дзеркалі української історії XX ст.», Ольга Осадця – «Життєтворчість Михайла Вербицького в українській історіографії», Наталія Косаняк – «Музично-театральна творчість композиторів «перемиської школи» в рецепції пресової журналістики XIX ст.», Вікторія Драганчук – «Шевченко, Вербицький, Лисенко – музична інтерпретація пророчого слова «Заповіту», Роман Стельмашук – «Чоловічі вокальні квартети Михайла Вербицького – нове слово в українській романтичній музиці», Ольга Попович – «Унікальна збірка «Quitarre № 16» Михайла Вербицького». На закінчення конференції відбудеться концерт дуету Ольга Попович – сопрано та Лешек Сушицкі – гітара з програмою творів із збірки «Quitarre № 16» [8].

В рамках наукових подій помітні також видавничі праці, як наприклад видання Перемиських Архиепархіяльних Відомостей, Рік XII. Ч. 17. (2015), що повністю присвячене Михайлові Вербицькому.

Ювілей М. Вербицького відзначає також Чоловічий хор «Журавлі», в репертуарі якого відділ творів композитора. Після центральних святкувань 4 березня в Млинах і Перемишлі хор виступив на завершення XXV Битівської ватри. В неділю 5 липня відбувся концерт Чоловічого хору Журавлі в римо-католицькому костелі св. Катерини в Битові для відзначення 200 роковин з дня народження композитора українського гімну о. Михайла Вербицького та 150 річниці його першого виконання [4]. Хор виступатиме на фестивалі XV Міжнародні концерти церковної музики – 03-04. 10. 2015 р. в Гіжицьку. Програма фестивалю, в якому виступлять хори з різних держав, значною мірою присвячена творчості М. Вербицького [8].

До кінця 2015 року заплановано ще ряд заходів пов'язаних з роковинами М. Вербицького. Відбудуться концерти вище згаданих хорів та солістів – у в багатьох місцевостях Польщі. На закінчення року Вербицького, 4 грудня, планується концерт у Підкарпатській філармонії в Ряшеві, де виступлять хор, оркестр та солісти Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка. Концерт буде повторений 5 грудня в Перемишлі.

Всі вищезгадані заходи організовані Греко-католицькою церквою та громадськими, культурними і освітніми організаціями та інституціями – Об'єднанням українців у Польщі, Комплексом загальноосвітніх шкіл ім. о. М. Шашкевича в Перемишлі, Товариством «Перемиський центр культурних ініціатив «Митуса», Товариством «Український Народний Дім у Перемишлі», «Підкарпатська філармонія у Ряшеві», Почесними консульствами України в Зеленій Гурі, Вроцлаві, Перемишлі та інші.

1. Білий Б. Слово про виставку присвячену 200-річчю від дня народження о. М. Вербицького та 150-й річниці першого публічного виконання гімну Ще не вмерла Україна у Перемишлі / Б. Білий // Перемиські Архиепархіяльні Відомості. Рік XII. – Ч. 17. – 2015. – С. 130–132.
2. Електронний ресурс. – Режим доступу : http://rss.novostimira.com/n_5567057.html.
3. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://vidomosti-ua.com/ukraine/107150>.
4. Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.harazd.net/index.php?glowna=szczegoly_kalendarium&nr_kalendarium=934.
5. Електронний ресурс. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Гімн_України.
6. Костецька Л. Святкування вознесіння Христового і 200-річчя від дня народження о. Михайла Вербицького в Ульчі, 23–24 травня 2015 р. / Л. Костецька // Перемиські Архиепархіяльні Відомості. – Рік XII. – Ч. 17. –

2015. – С. 34–35.

7. Попович О. Михайло Вербицький в житті українців Перемиської землі після Другої світової війни / О. Попович // Перемиські Архiepархіяльні Відомості. – Рік XII. – Ч. 17. – 2015. – С. 86–87.

8. Приватний архів Ольги Попович (афіші, програми, грамоти, програми концертів, конференції, фестивалю).

9. Пульковський М. Центральні заходи з відзначення ювілею 200-ліття о. Михайла Вербицького в Млинах / М. Пульковський // Перемиські Архiepархіяльні Відомості. – Рік XII. – Ч. 17. – 2015. – С. 21–24.

¹⁰. Фоторепортаж зі святкувань в Явірнику Руському, 28-го лютого 2015 р. Фото о. Богдана Степана // Перемиські Архiepархіяльні Відомості. – Рік XII. – Ч. 17. – 2015 – С. 32–33.

В статтє представлен обзор жизни и творчества автора национального гимна Украины – Михаила Вербицкого, юбилей которого широко праздновался в Украине и мире. В частности, проанализирован ряд юбилейных мероприятий в Польше в течении 2015 г.

Ключевые слова: *Михаил Вербицкий, национальный гимн, украинцы Польши, Перемышльская епархия, концерты, конференция.*

This article provides an overview of the life and work of the author of the Ukraine national anthem – Mykhajlo Verbytsky, whose anniversary was widely celebrated in Ukraine and the world. In particular, analyzed a number of activities to mark the anniversary in Poland for 2015.

Key words: *Mykhajlo Verbytsky, national anthem, Ukrainian Poland Peremyshl diocese, concerts, conference.*

УДК 78.072(477) «20»

Лідія Мельник

МАК І МЕД: ДО ЮВІЛЕЮ ЛЮБОВІ КИЯНОВСЬКОЇ

В статті, приуроченій 60-літтю з дня народження відомого українського музикознавця, доктора мистецтвознавства, професора Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка окреслено основні віхи становлення особистості та науковця. Визначено та схарактеризовано основні наукові пріоритети та інновації, на сьогоднішній день реалізовані дослідницею в сферах музичної психології та соціології, музичної регіоналістики, педагогіки вищої школи. Коротко описано запропоновану Л. Кияновською концепцію сучасного мистецтва як мистецтва егалітарного.

Ключові слова: *Любов Кияновська, українське музикознавство, галицька музична культура, музична психологія, егалітаризм.*

Музика і слово... мак і мед...

Ігор Римарук

У лютому 2015 р. відсвяткувала свій ювілей Любов Кияновська – доктор мистецтвознавства, професор, завідувача кафедрою історії музики Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка, знаний український музикознавець і педагог.

Наукового визнання професор Кияновська здобула завдяки оригінальності концепцій, притаманній кожній із її праць, як монографіям, так і статтям, виступам, лекціям, а також невтомній діяльності в царині популяризації високої музичної культури, передовсім української, для різних середовищ та слухачьких аудиторій. Музика і слово, «мак і мед», як писав один із найталановитіших поетів її покоління Ігор Римарук, є для неї невід'ємними й нероздільними елементами наукової творчості, поєднані нерозривно – як у ритуальній страві. Любов Кияновська належить до тих музикознавців, котрі насамперед уміють почути найбільш сутнісне, тобто саму музику, і вже відштовхуючись від неї, вибудовувати словесні інтерпретації, версії і узагальнення.

Власне й до своєї спеціальності, що в підсумку виявилася по-сковородинівськи «сродною працею», Любов Кияновська прийшла виключно через вроджену музикальність. Професійних музикантів у її родині не було: мати – філолог і педагог, батько – відомий свого часу лікар-психіатр, котрий загинув за нез'ясованих обставин, коли доньці було всього шість років (набагато пізніше з'явилися припущення, що 1961 року його, як головного лікаря психіатричної лікарні, влада просто усунула за небажання співпрацювати із нею і «лікувати» політичних в'язнів).